

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 500, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 054/006-05/08

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA
na dan 31.12 2007. godine**

JP HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.o.o. MOSTAR

Sarajevo, prosinca 2008. godine

MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

1. Obavili smo reviziju priloženih financijskih izvješća Javnog poduzeća HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.o.o. MOSTAR (u daljem tekstu Društvo), koja uključuje bilancu stanja na dan 31. prosinca 2007. godine, račun dobiti i gubitka, izvješće o promjenama na kapitalu i izvješće o novčanim tijekovima za godinu tada završenu, te sažetak značajnijih računovodstvenih politika i ostalih objašnjavajućih bilježaka.
2. Uprava je odgovorna za sastavljanje i objektivan prikaz priloženih financijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja. Odgovornost Uprave uključuje: utvrđivanje, uvođenje i održavanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje i fer prezentaciju financijskih izvješća u kojima neće biti značajnijih pogrešnih prikazivanja uzrokovanih prijevarom ili pogreškom; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i stvaranje razumnih računovodstvenih procjena u danim okolnostima.
3. Naša je odgovornost izraziti mišljenje o tim financijskim izvješćima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili sukladno Međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju pridržavanje revizora etičkih pravila te planiranje i provođenje revizije kako bi se steklo razumno uvjerenje o tome da u financijskim izvješćima nema značajnih pogrešnih prikazivanja. Revizija uključuje obavljanje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objavama prikazanim u financijskim izvješćima. Odabir postupaka ovisi o prosudbi revizora, uključujući i procjenu rizika značajnih pogrešnih prikazivanja u financijskim izvješćima zbog prijevara ili pogrešaka. U procjenjivanju rizika, revizor procjenjuje interne kontrole koje su važne za sastavljanje te objektivnu prezentaciju financijskih izvješća kako bi odredio revizijske postupke primjerene danim okolnostima. Revizija također uključuje ocjenjivanje prikladnosti primijenjenih računovodstvenih politika i razboritost računovodstvenih procjena Uprave, kao i ocjenu cjelokupnog prikaza financijskih izvješća. Vjerujemo da su nam pribavljeni revizijski dokazi dostatni i prikladni za osiguravanje osnove za izražavanje našeg mišljenja.
4. Provedenom revizijom utvrdili smo:
 - Da sustav interne kontrole ne funkcionira u dovoljnoj mjeri obzirom da, nakon statusne promjene pripajanja Mobilne mreže u HT d.o.o. Mostar, nije došlo do donošenja određenih akata i procedura što je bila obveza prema Statutu Društva, a tim aktima se uređuje značajan dio procesa koji imaju utjecaj na financijska izvješća. Uprava nije donijela ni kontrolne postupke, kojim bi se osiguralo efikasnije vođenje određenih procesa kao što je popis imovine, likvidacije financijske dokumentacije, kontrole zaključivanja ugovora i određenih pozicija rashoda, što smo šire pojasnili u točki 5.1. Izvješća.
 - Kod provođenja procesa nabave uočili smo da postoje slabosti, koje su najizraženije prilikom provođenja pregovaračkih postupaka, na način da, u potpunosti, nije bilo temelja da se provodi ovakav postupak i da pregovarački postupak, nije proveden na način kako se to zahtijeva Zakonom o javnim nabavama, što smo šire pojasnili u točki 5.1.1. Izvješća.
 - Popis imovine nije u potpunosti izvršen sukladno aktima koji reguliraju tu oblast. Po usvajanju Izvješća o popisu nisu donesene odluke kao temelj za knjigovodstveno evidentiranje, što smo šire pojasnili u točki 5.3.4. Izvješća.

5. Po našem mišljenju, osim učinaka na financijska izvješća navedenih u prethodnom odjeljku, financijska izvješća daju istinit i fer prikaz financijskog položaja Javnog poduzeća „HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE” d.o.o. MOSTAR na dan 31.prosinca 2007. godine, rezultate njegova poslovanja, te novčani tijek za godinu koja je tada završena, sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

K A Z A L O

BILANCA STANJA NA DAN 31.12.2007. GODINE	1
B I L A N C A U S P J E H A ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2007.	2
IZVJEŠĆE O GOTOVINSKIM TIJEKOVIMA ZA 2007. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2007.....	3
IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2007. GODINE...	4
1 UVOD	5
2 CILJ, OBIM I PREDMET REVIZIJE	5
3 OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU	6
4 REZIME	6
5 NALAZI I PREPORUKE	7
5.1 Sustav internih kontrola	7
5.2 Upravljanje, rukovođenje i planiranje.....	8
5.2.1 Upravljanje i rukovođenje	8
5.2.2 Planiranje i izvješćivanje	10
5.3 Stalna sredstva	10
5.3.1 Nekretnine, postrojenja i oprema	10
5.3.2 Nematerijalna sredstva.....	12
5.3.3 Amortizacija	12
5.3.4 Popis imovine.....	13
5.4 Tražbine	13
5.5 Novac i novčani ekvivalenti.....	15
5.6 Kapital	15
5.7 Obveze	17
5.8 Prihodi.....	19
5.9 Rashodi.....	20
5.9.1 Plaće i naknade troškova uposlenih	21
5.10 Sudski sporovi	22
5.11 Javne nabave	22
5.12 Vanbilančna evidencija.....	24
5.13 Proces IT	25
6 KOMENTAR	26

BILANCA STANJA na dan 31.12.2007. godine

Opis	31.12.2007.	31.12.2006.
IMOVINA		
a) Dugoročna imovina	413.842.722	414.649.262
Nematerijalna sredstva	89.789.841	93.717.056
<i>Nekretnine, postrojenja i oprema</i>	<i>323.456.329</i>	<i>320.318.932</i>
Zemljište i šume	1.432.481	1.426.527
Građevinski objekti	39.516.212	39.691.399
Postrojenja i oprema	257.057.331	253.356.039
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	24.860.639	24.327.645
Stambene zgrade i stanovi	151.264	160.322
Predujmovi za nekretnine, postrojenja i opremu	438.402	1.357.000
<i>Ostala materijalna sredstva</i>	<i>325.553</i>	<i>325.553</i>
<i>Ostali krediti i dugoročna ulaganja</i>	<i>270.999</i>	<i>287.721</i>
b) Kratkoročna imovina	70.184.107	67.855.974
Zalihe	7.570.524	8.291.207
Tražbine od kupaca	29.978.994	26.205.780
Ostala kratkoročne tražbine, depoziti i razgra.	21.239.555	28.114.766
Novac i ekvivalenti novca	11.395.034	5.244.221
UKUPNO AKTIVA (a+b)	484.026.829	482.505.236
Vanbilančna evidencija	90.625.092	118.386.852
a) KAPITAL UKUPNO	319.269.585	311.460.838
Upisani kapital	302.068.239	237.812.617
Akumulirana dobit	17.201.346	73.648.221
Akumulirani gubitak		
b) OBVEZE	164.757.244	171.044.398
Obveze za kredite	40.253.301	54.441.383
Dugoročne finansijske obveze	69.745.310	93.846.710
Dugoročna razgraničenja i rezerviranja	6.888.423	5.222.403
Kratkoročne obveze	88.123.511	71.975.285
UKUPNO PASIVA (a+ b)	484.026.829	482.505.236
Vanbilančna evidencija	90.625.092	118.386.852

Financijska izvješća potpisale su: član Uprave za financije Mila Mikulić i Certificirani računovođa Ankica Miletić. Izvješća je usvojila Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor prihvatio je financijska izvješća 05.03.2008. godine.

BILANCA USPJEHA za godinu koja je završila 31.12.2007.

O p i s	31.12.2007.	31.12.2006.
Prihodi od prodaje	236.931.586	205.104.572
Troškovi prodaje	66.653.594	42.322.681
Usklađivanje vrijednosti zaliha	146.839	163.649
Bruto dobit	170.277.992	162.781.891
Troškovi distribucije	60.055.172	56.961.882
Troškovi uprave i administracije	70.279.624	71.764.833
Dobitak iz aktivnosti	39.796.357	33.891.527
Prihodi od ulaganja u drugim povezanim društvima	1.702	1.376
Drugi financijski prihodi	1.191.945	1.022.097
Dobici od prodaje stalne imovine	4.417	42.801
Ostali prihodi	4.935.370	5.415.484
Rashodi po osnovu kamata	7.951.084	2.459.037
Drugi financijski rashodi	423.224	57.228
Gubici od umanjenja vrijednosti stalne imovine	666.088	938.722
Gubici od prodaje stalne imovine	-	675.754
Ostali rashodi	18.087.457	15.761.733
Dobit perioda	17.201.346	18.960.583

Financijska izvješća potpisale su: član Uprave za financije Mila Mikulić i Certificirani računovođa Ankica Milić. Izvješća je usvojila Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor prihvatio je financijska izvješća 05.03.2008. godine.

IZVJEŠĆE O GOTOVINSKIM TIJEKOVIMA za 2007. godinu, zaključno sa 31.12.2007.

	Opis	31.12.2007	31.12.2006
1	Neto dobitak	17.201.346	18.960.583
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	7.811.264	8.113.668
3	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	31.776.225	27.381.097
4	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	735.554	2.319.948
5	Usklađenja po osnovu finansijskih stalnih sredstava		10.415
6	Nerealizirani rashodi (prihodi) kod razmjene valuta na tržištu	-320.643	-354.744
7	Ostala usklađenja za nenovčane stavke	-2.221.593	1.973.628
8	Svega 2 do 7	37.780.807	39.444.012
9	Smanjenje (povećanje) zaliha	720.682	-3.249.331
10	Smanjenje (povećanje) tražbina od prodaje	-7.151.621	-11.276.951
11	Smanjenje (povećanje) drugih tražbina	2.512.186	-2.096.434
12	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih ograničenja	4.363.022	-1.113.198
13	Povećanje obveza prema dobavljačima	1.034.912	4.072.916
14	Povećanje(smanjenje) drugih obveza	5.443.393	-1.221.839
15	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	5.087.853	10.856.814
16	Svega 9 do 15	12.010.427	-4.028.023
17	A. Neto novčani tijek od poslovnih aktivnosti (1+8+16)	66.992.580	54.376.572
18	Nabava (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	-3.658.550	-14.976.892
19	Nabava (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	-35.963.018	-59.904.988
20	Ostali novčani tijekovi od ulagateljskih aktivnosti	-9.678.467	-4.286.496
21	B. Neto novčani tijek od ulagateljskih aktivnosti (18 do 20)	-49.300.035	-79.168.376
22	Primljena pozajmljena sredstva	11.483.968	30.228.610
23	Povrat pozajmljenih sredstava	-19.233.101	-12.066.943
24	Plaćanje dividendi	-3.792.599	-277.451
25	C. Neto novčani tijek od finansijskih aktivnosti (22 do 24)	-11.541.732	17.884.216
26	Neto povećanje/smanjenje novca na računu i u blagajni (A+B+C)	6.150.813	-6.907.588
27	Početno stanje na računu i u blagajni	5.244.221	12.151.809
28	Konačno stanje na računu i u blagajni	11.395.034	5.244.221
29	Neto povećanje (smanjenje) novca na računu i u blagajni (28-27)	6.150.813	-6.907.588

Financijska izvješća potpisale su: član Uprave za financije Mila Mikulić Certificirani računovođa Ankica Miletić. Izvješća je usvojila Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor prihvatio je financijska izvješća 05.03.2008. godine.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2007. godine

Opis	Upisan vlasnički kapital	Revaloriz. rezerva	Akumulirani dobit/gubitak	Vlastite dionice	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2005. godine	184.458.873		108.388.833		292.847.706
Ostali dobiti	52.543.025		(52.543.025)		
Neto dobit (gubitak) perioda			18.960.583		18.960.583
Drugi oblici raspodjele dobiti			(347.451)		(347.451)
Ostala povećanja/ smanj. vlasničkog kapitala	810.719		(810.719)		
Stanje na dan 31.12.2006. godine	237.812.617		73.648.221		311.460.838
Drugi oblici raspodjele dobiti	(5.600.000)		(3.792.599)		(9.392.599)
Ostali dobiti	54.687.638		(54.687.638)		
Neto dobit tekuće godine			17.201.346		17.201.346
Ostala povećanja/ smanjenja vlasničkog kapitala	15.167.984		(15.167.984)		
Stanje na dan 31.12.2007. godine	302.068.239		17.201.346		319.269.585

Financijska izvješća potpisale: su član Uprave za financije Mila Mikulić i Certificirani računovođa Ankica Miletić. Izvješća je usvojila Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor prihvatio je financijska izvješća 05.03.2008. godine.

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA JP HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.o.o. MOSTAR

ZA 2007. GODINU

1 UVOD

Javno poduzeće «Hrvatske telekomunikacije» d.o.o. Mostar (u daljem tekstu: Društvo), kao samostalni gospodarski subjekt u pružanju telekomunikacijskih usluga egzistira od 03.01.2003. godine, sukladno uvjetima iz Odluke o podršci reorganizacijskog plana Hrvatskih pošta i telekomunikacija Mostar u Hrvatske pošte d.o.o. Mostar i Hrvatske telekomunikacije d.o.o. Mostar.

Skupština HT d.o.o. Mostar je na 8. sjednici od 27.12.2006. godine je sa 93,5% glasova članova Društva donijela Odluku o pripajanju Društva HT Mobilne komunikacije d.o.o. Mostar Društvu JP Hrvatske telekomunikacije d.o.o. Mostar. Temeljem Rješenja o upisu promjena podataka o subjektu upisa u sudski registar br. Tt-887/06 od 03.01.2007. godine zvanično počinje djelovati Društvo sa novom organizacijskom strukturom.

Osnovna djelatnost JP HT d.o.o. Mostar je pružanje telekomunikacijskih usluga u unutarnjem i vanjskotrgovinskom prometu radi stjecanja dobiti. Stoga je njegovo poslovanje u najvećem dijelu uređeno i regulirano Zakonom o gospodarskim društvima («Sl.novine Federacije BiH» br: 23/99, 45/00, 02/02, 6/02, 29/03) i Zakonom o javnim poduzećima u Federaciji BiH («Sl.novine Federacije BiH» br: 8/05). Društvo je dužno da posluje i sukladno ostalim važećim propisima u Federaciji BiH i na nivou države BiH, a koji se odnose na propise iz oblasti računovodstva, vanjskotrgovinsko poslovanje, problematiku poreza, doprinosa i javnih nabava.

Ukupna organizacija Poduzeća zasniva se na segmentaciji unutar Poduzeća preko korporativnih funkcija i organizacije za nepokretnu i pokretnu mrežu.

Osnovne organizacijske cjeline unutar Društva su: Korporativna jedinica predsjednika Uprave-direktora, Korporativna jedinica za financije, Direkcija za pokretnu mrežu i Direkcija za nepokretnu mrežu unutar koje djeluju TK centri (Mostar, Livno, Široki Brijeg, Čapljina, Orašje i Vitez) i Magistralni TK Centri.

Ukupan broj uposlenih djelatnika na dan 31.12.2007. godine bio je 1.497.

Sjedište HT Mostar je u Mostaru, u ulici Kneza Branimira b.b.

2 CILJ, OBIM I PREDMET REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na temelju provedene revizije izrazi mišljenje da li su finacijska izvješća pripremljena u svakom značajnom pogledu sukladno sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finacijskog izvješćivanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li rukovodioci primjenjuju zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i danih ovlaštenja, ocjenu finacijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finacijskim izvješćima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije kao što nismo revidirali početna stanja iskazana prilikom statusne promjene pripajanja Mobilne mreže.

Sustavom uzorka ispitivali smo procese i sa njima povezane financijske veličine vezane za planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihode, tražbine i obveze, značajnije troškove i procedure javnih nabavi.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja za koja smo smatrali bitnim, a vezana su za financijsko izvješćivanje.

3 OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH provodi po prvi put nakon pripajanja reviziju financijskih izvješća Društva i usklađenosti iskazanih iznosa u izvješćima sa propisima, a treći put pravnog prethodnika. Prethodnom revizijom financijskih izvješća za 2005. godinu, kada je rađena revizija HT d.o.o Mostar prije pripajanja Eroneta, dano je uvjetno mišljenje.

Uprava nije prezentirala akt o tome koje su aktivnosti poduzete na otklanjanju nedostataka utvrđenih revizijom.

Tijekom revizije smo utvrdili da preporuke date u prethodnom izvješću: da se izvrši procjena imovine sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, uknjižba imovina kod nadležnih sudova, usuglašavanje Plana nabavi sa Planom investicija i donošenje pisanih procedura sa postupcima i rokovima o svakoj poslovnoj transakciji na nivou Društva nisu ispoštovane, te ovom prilikom ističemo da je obveza revidiranog subjekta da donese Program aktivnosti na prevazilaženju nedostataka utvrđenih revizijom i izvijesti Ured za reviziju institucija u FBiH.

Društvo je angažiralo komercijalnu revizorsku kuću, koja je radila reviziju financijskih izvješća za 2007. godinu i dala pozitivno mišljenje.

4 REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2007. godinu konstatirali smo određene slabosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

- *Ustrojiti sustav interne kontrole kako bi se osiguralo efikasno i transparentno vođenje aktivnosti iz osnovne djelatnosti, a sukladno Zakonom o javnim poduzećima.*
- *Organi upravljanja i rukovođenja treba da naprave Program aktivnosti na prevazilaženju slabosti utvrđenih ovim Izvješćem.*
- *Konstituirati Nadzorni odbor u cilju nastavka funkcioniranja organa Društva sukladno Zakonima o gospodarskim društvima i Zakonu o javnim poduzećima.*
- *Uprava treba realno planirati ulaganja u dugotrajnu imovinu i poduzimati odgovarajuće aktivnosti na ostvarenju istih.*
- *Dosljedno primjenjivati Međunarodne računovodstvene standarde 16, 36 za imovinu i sukladno tome ažurirati računovodstvene politike.*
- *Popis imovine izvršiti sukladno propisima koji reguliraju ovu oblast, aktom urediti ovaj proces i dosljedno ga primjenjivati.*
- *Da Uprava u cilju efikasnije naplate tražbina treba ažurirati postojeće politike, pravila i procedure kao i kontrolne postupke za ove poslovne procese, kako bi osigurala razumnu sigurnost da se poslovi i zadaci odvijaju sukladno postavljenim ciljem i uz najbolju korist za Društvo. Potrebno je da ih implementira u proces rada za proces tražbine i kontinuirano vrši nadzor nad primjenom istih.*
- *Sagledati strategiju prodaje i rizike za određene oblike prodaje koji donose nizak nivo naplate.*

- *Ojačati sustav internih kontrola kod likvidacije financijske dokumentacije kako bi se izbjegle procjene za obveze, koje su izvjesne.*
- *Preispitati trajno povećanje plaće pojedinim uposlenicima u iznosu od 20% jer nije predviđeno Pravilnikom o plaćama. Jedinствeno urediti tretman pripravnosti za rad kod kuće na nivou Društva sukladno Kolektivnom ugovorom i Zakonom o radu.*
- *Preispitati postojeće stope amortizacije u korelaciji sa procijenjenim vrijednostima sredstva i preostalim vijekom trajanja.*
- *Donijeti normative potrošnje goriva i kontinuirano vršiti analizu prekoračenja istih sa donošenjem mjera na racionalizaciji ovih troškova.*
- *Realnije planirati troškove marketinga sukladno očekivanom rastu prihoda od prodaje i broja korisnika usluga. Osigurati kontrolu i osnovanost pojedinih troškova marketinga i obezbjediti potpunu popratnu dokumentaciju.*
- *Utvrditi procedure i kriterije kod sponzorskih ugovora i dosljedno primjenjivati Zakon o javnim nabavama.*
- *Kod troškova intelektualnih usluga obezbjediti racionalniji pristup korištenjem vlastitih ljudskih resursa.*
- *Donijeti akt o reprezentaciji kojim će se utvrditi pravo korištenja, način utroška i oblik pravdanja korištenih sredstava.*
- *Dosljedno primjenjivati član 5. stav 2. Zakona o donacijama poduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji određuje da korisnik donacija mora biti zakonski utemeljen subjekt koji ima status pravne osobe.*
- *Donijeti Pravilnik o nabavama sukladno obvezi iz Statuta Poduzeća, a kojim bi se funkcija nabava uskladila sa važećim Pravilnikom o funkcijama i opsegu poslova organizacijskih struktura JP HT d.o.o. Mostar.*
- *Uspostaviti jedinstven registar zaključenih ugovora.*
- *Razraditi analitički Plan nabava po pojedinim pozicijama radi pravilnog određivanja vrijednosnih razreda sa dinamikom ostvarenja Plana kako bi se primijenili propisani postupci nabave i blagovremeno započinjale procedure nabava.*
- *Dosljedno primijeniti Zakon o javnim nabavama i ostale podzakonske akte naročito u dijelu odabira vrste postupka za dodjelu ugovora cijeneći princip konkurentnosti, objavljivanja obavijesti o dodjeli ugovora, izvješćivanja Agencije za javne nabave o postupku nabava i pravilnog arhiviranja dokumenata.*
- *Objediniti softverska rješenja i tehnološke infrastrukture u svrhu pouzdanijeg, jednostavnijeg i bržeg izvješćivanja, primjenu jedinstvenih sigurnosnih pravila, lakše i bolje kontrole, racionalnijeg korištenja postojećih ljudskih i materijalnih resursa, lakšeg i jednostavnijeg održavanja i razvoja sustava u svim slojevima, vjerojatnog smanjenja troškova, izbjegavanja dupliranja kapaciteta.*
- *Automatizirati razmjene podataka između različitih sustava radi zaštite od mogućeg neovlaštenog pristupa.*

5 NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sustav internih kontrola

Revizijski tim je izvršio procjenu funkcioniranja sustava internih kontrola¹ na temelju provedene revizije određenih procesa poslovanja.

¹ Sustav interne kontrole obuhvata kontrolno okruženje i kontrolne procedure. Sustav uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva

Uvidom u Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih mjesta u JP HT d.o.o Mostar koji kao pisana procedura čini temelj i sastavni dio sustava internih kontrola, konstatirali smo da isti ne sadrži opis poslova i radnih mjesta iako je u članu 1. Pravilnika navedeno da akt utvrđuje između ostalog i opis poslova. Takvo stanje može dovesti do pojave pogrešaka i nemogućnosti utvrđivanja nadležnosti i odgovornosti uposlenika budući da nijedan zaposlenik nema u pismenoj formi opis poslova radnog mjesta na koje je raspoređen.

Vezano za gore navedeno, uvidom u ugovore o radu utvrdili smo da isti ne sadrže kratak opis poslova što je obavezan sadržajni element ugovora o radu prema članu 28. stav 2. točka 6. Pravilniku o radu JP HT d.o.o. Mostar i članu 21. Zakona o radu.

Također, isti Pravilnik ne sadrži podatak o ukupnom broju sistematiziranih mjesta što onemogućava utvrđivanje procenta popunjenosti radnih mjesta u JP HT d.o.o. Mostar, a što za dalju posljedicu ima nemogućnosti adekvatnog kreiranja i praćenja politike upošljavanja.

Poduzeće je prema Statutu bilo dužno uskladiti akta, koja se tiču temeljnih područja poslovanja. Utvrdili smo da je na snazi većina akata koja je važila u pravnim licima prije pripajanja (kao što su Pravilnik o popisu, Pravilnik o javnim nabavama, akti koji reguliraju visinu i način trošenja određenih sredstava, procedure vezane za proces prodaje).

Iako je došlo do pripajanja u jedno pravno lice Društvo je zadržalo vođenje knjigovodstvenih evidencija posebno Direkcija za pokretnu mrežu i posebno Direkcija za nepokretnu mrežu sa odvojenim iskazivanjem sintetičke i analitičke evidencije s tim da se krajem perioda izvješćivanja pravi zbirno izvješćivanje navedenih izvješća. Navedeno otežava Upravi praćenje i kontrolu procesa, transakcija i financijskih pokazatelja tim prije što se evidencije vode u različitim programskim sustavima. Isti problem se pojavljuje pred institucijama internim i eksternim koje vrše kontrolu poslovanja.

Odbor i Odjel za internu reviziju su utvrdili rizična područja poslovanja, ali Uprava nije poduzela dovoljno mjera na smanjenje rizika određenih procesa, naročito u segmentu popisa imovine, naplate tražbina, procesa nabave i određenih pozicija rashoda.

Kontrolne aktivnosti za sve procese ne funkcioniraju u određenim segmentima naročito kod provođenja postupaka nabave i popisa.

Informacije i komunikacije kao komponenta interne kontrole nisu adekvatno funkcionirale što je ilustrirano kroz nalaz o izvješćivanju kod provođenja postupka nabave i arhiviranju dokumentacije.

Monitoring (nadgledanje) djelovanja interne kontrole je bio prisutan putem djelovanja Odbora i Odjela za internu reviziju, ali su preporuke date u njihovim izvješćima samo djelomično realizirane.

Preporuka:

Ustrojiti takav sustav interne kontrole kojim bi se osiguralo efikasno i transparentno vođenje aktivnosti iz osnovne djelatnosti, sukladno Zakonu o javnim poduzećima.

5.2 Upravljanje, rukovođenje i planiranje

5.2.1 Upravljanje i rukovođenje

Prema Statutu, JP HT d.o.o Mostar upravljaju članovi Poduzeća putem organa upravljanja: Skupština, Nadzorni odbor, Uprava (menadžment), kao organi upravljanja, i Odbor za reviziju.

Društva sukladno eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih financijskih i rukovodnih/upravljačkih informacija)

Skupštinu Društva čine predstavnici kapitala, sa pravom od onoliko glasova koliko svaki ulagač ima u osnovnom kapitalu. Prema Poslovniku o radu Skupštine JP HT doo Mostar, Skupština može punopravno odlučivati ako su putem punomoćnika zastupljeni članovi čiji udjeli čine 2/3 temeljnog kapitala Poduzeća. Skupštinu čine svi članovi Poduzeća, a ukupan iznos temeljnog kapitala predstavljen je u Skupštini sa 100 glasova. Svaki član ima onoliko glasova koliki je njegov udjel u temeljnom kapitalu Poduzeća. Skupština Poduzeća održala je jednu sjednicu u 2007. godini i to 30.05.2007. godine, a 27.05.2008. godine je održana Skupština Društva na kojoj je Usvojeno Godišnje izvješće o poslovanju za 2007. godinu.

Nadzorni odbor se sastoji od jedanaest članova i to šest članova su predstavnici državnog kapitala pet članova su iz HT d.d. Zagreb. Mandat članova je četiri godine bez ograničenja reizbora. U toku 2007. godine Nadzorni odbor je održao šest sjednica. U svom radu Nadzorni odbor se angažirao u upravljanju, organiziranju rada i odlučivanju u JP HT d.o.o. Mostar. Obzirom na svoj organizacijski položaj Nadzorni odbor je odgovoran da se osigura optimalan odnos između vlasnika (Skupština) i operativnog djelovanja društva (Uprava).

Prema Statutu Društva članak 32. Nadzorni odbor većinom od 8 glasova prisutnih članova:

1. usvaja izvješća Uprave Javnog poduzeća o poslovanju Javnog poduzeća te zasebno izvješća poslovne jedinice (direkcije) za nepokretnu mrežu i poslovne jedinice (direkcije) za pokretnu mrežu sa tromjesečnim (kvartalnim) i godišnjim rezultatima, uključujući bilancu stanja, bilancu uspjeha (račun dobiti i gubitka), izvješće o novčanom tijeku te izvješće revizije,

Međutim, obzirom da je sredinom 2008. godine istekao mandat ovom Nadzornom odboru, novi Nadzorni odbor nije konstituiran, što predstavlja važnu činjenicu u rukovođenju i upravljanju Društva.

Uprava JP HT doo Mostar se sastoji od četiri člana. Članove Uprave imenuje i opoziva Nadzorni odbor i to:

- predsjednika Uprave- direktora i člana Uprave izvršnog direktora a za pokretnu mrežu predlaže Vlada Federacije;
- člana Uprave-izvršnog direktora za financije i člana Uprave- izvršnog direktora za nepokretnu mrežu predlaže HT d.d. Zagreb.

Organi upravljanja i rukovođenja su propustili da donesu jedinstvene opće akte nakon pripajanja sukladno Statutu član 53. Usvojeno je nepotpuno Izvješće o popisu imovine, tražbina i obveza i nisu donesene pojedinačne odluke vezano za popis, nije ustrojen jedinstven registar zaključenih Ugovora, bilo je nepotpuno izvješćivanje Agencije za javne nabavke o provedenim postupcima, slabosti u provođenju pregovaračkih postupaka prilikom procedure nabave, davanje donacija fizičkim licima suprotno članu 5. Zakona o donacijama poduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u FBiH. Nisu doneseni svi kontrolni postupci čime bi se ojačao sustav internih kontrola.

Odbor za reviziju od tri člana imenovala je Skupština Poduzeća. Tijekom 2007. godine Odbor za reviziju je predložio izradu Godišnje studije rizika.

Odjel za internu reviziju osnovan je sukladno Zakonu o javnim poduzećima i sa radom je počeo djelovati 01.10.2006. godine.

U toku 2007. godine Odjel je radio na: komentarima, preporukama i prijedlozima mjera po primjedbama Izvještaja o izvršenoj reviziji Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH; reviziji postupka donošenja novog Pravilnika o radu i ostalih internih akata u Društvu; reviziji konsolidiranih bilanci za 1-6/2007. godine; reviziji nekonsolidiranih izvješća za period 1-12/2006. godine, reviziji nabave rezervnih dijelova za motorna vozila za 2007. godinu, reviziji javnih nabavi realiziranih u 2007. godini, reviziji redovitog godišnjeg popisa imovine i obveza na dan 31.12.2006. godine.

Timu za reviziju je prezentiran Operativni plan Odjela interne revizije za 2007. godinu koji sadrži: popis svih strateških rizika: rizika okruženja i rizika procesa organizacije; opis svakog utvrđenog strateškog rizika,

stupanj prioriteta revizije za svaki navedeni rizik, opis akcije interne revizije u pravcu upravljanja rizikom i dinamički plan revizije.

Preporuka:

Organi upravljanja i rukovođenja treba da naprave Program aktivnosti na prevazilaženju slabosti utvrđenih ovim Izvješćem i pratiti njegovu realizaciju.

Konstituirati Nadzorni odbor u cilju nastavka funkcioniranja organa Društva sukladno Zakonu o gospodarskim društvima i Zakonu o javnim poduzećima.

5.2.2 Planiranje i izvješćivanje

Nadzorni odbor je na sjednici održanoj 21.05.2007. godine donio Odluku o predlaganju Skupštini Društva usvajanje Plana poslovanja za razdoblje 2007-2009. godine i Odluku o predlaganju Skupštini Društva usvajanje Plana poslovanja za 2007. godinu.

Planovi po osnovu ovih Odluka usvojeni su na sjednici Skupštine Društva 30.05.2007. godine Odlukama broj SD-2-1-8/07 i SD-2-1-9/07.

Izvješće o poslovanju za 2007. godinu usvojio je Nadzorni odbor 05.03.2008. godine Odlukom o usvajanju Izvješće o poslovanju broj NO: 2-1-32/08. Skupština Društva je na sjednici održanoj 27.05.2007. godine donijela Odluku o usvajanju zbirnog Izvješća Uprave Društva o poslovanju HT-a d.o.o. Mostar za razdoblje I-XII 2007. godine.

U 2007. godinu, planirani i ostvareni pokazatelji su sljedeći:

Opis	Planirano	Ostvareno
	2007. godina	2007. godina
- Prihodi	248.543.159	243.065.020
- Rashodi	229.454.904	224.263.082
- Financijski rezultat	19.088.255	18.801.938

U 2007. godini od planiranih ulaganja u investicije u iznosu od 86.877.392 KM realizirano je 39.621.569 KM ili 45,6 %, što ukazuje da plan ulaganja nije ostvaren u značajnom procentu od 54,4%.

U dijelu Izvješća o poslovanju za 2007. godinu je dano obrazloženje za ovako nizak % realiziranih ulaganja, (uglavnom zbog nepostojanja jasnih sinergijskih naputaka vezano za korporativne informacijske sustave, čekanje na odabir budućeg strateškog partnera u T-Mobile grupaciji, a vezano za isporuku sustava jezgrene mreže kao i teškoće vezane za sporiju prilagodbu na primjenu Zakona o javnim nabavkama).

Preporuka:

Uprava treba realno planirati ulaganja u dugotrajnu imovinu i poduzimati odgovarajuće aktivnosti na ostvarenju istih.

5.3 Stalna sredstva

5.3.1 Nekretnine, postrojenja i oprema

Neto vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme iskazana je u iznosu od 323.344.000 KM. Najveći dio odnosi se na telekomunikacijsku opremu. Vrijednost ove imovine, kao i njihove promjene tijekom 2007. godine, iskazane su kako slijedi:

000 KM

Nabavna vrijednost	Zemljišta i zgrade	Telekom oprema	Ostala oprema	Izgradnja	Ukupno
1.1.2007	54.086	388.609	29.376	24.328	496.399
povećanje	0	0	567	36.315	36.882
prijenos	832	33.420	1.525	-35.777	0
otuđenje	0	-1.477	-749	-5	-2.231
31.12.2007	54.918	420.552	30.719	24.861	531.050
<u>Akumulirana amortizacija</u>					
1.1.2007	12.808	145.204	19.325	0	177.337
povećanje	1.010	27.776	2.990	0	31.776
prijenos	0	197	0	0	197
otuđenje	0	-974	-630	0	-1.604
31.12.2007	13.818	172.203	21.685	0	207.706
<u>Sadašnja vrijednost</u>					
1.1.2007	41.278	243.405	10.051	24.328	319.062
31.12.2007	41.100	248.349	9.034	24.861	323.344

Nekretnine, postrojenja i oprema se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirano umanjenje vrijednosti ako isto postoji. Nabave se evidentiraju po stvarnim troškovima koji se sastoje od fakturirane cijene i svih zavisnih troškova nastalih prilikom dovođenja stalnog sredstva u stanje uporabe.

Stope za obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme su slijedeće:

1. Zgrade (1,8%)
2. Stambene zgrade, stanovi (5%)
3. Mreže, kablovske kanalizacije i stupovi (4-5%)
4. Centrale i pomoćni uređaji (7-10%)
5. Motorna vozila (14,3-20%)
6. Ostala oprema (7-20%)
7. Računari (33,3%).

Revizijom je utvrđeno da je tokom 2007. godine došlo do aktiviranja nekretnina postrojenja i opreme u iznosu od 35.777.000 KM, sa sredstava u pripremi. Umanjenje opreme uglavnom predstavlja rashodovanje sredstava prema prijedlogu Centralnog popisnog povjerenstva.

Saldo sredstava u pripremi iznosi 24.860.639 KM, što ukazuje da ova sredstva imaju značajan stupanj nezavršenosti (ne realiziraju se planiranom dinamikom) i nisu prenesena u funkciju što može utjecati na pritjecaj ekonomskih koristi a i iskazivanja rashoda putem obračunate amortizacije.

Ukazujemo na neadekvatan knjigovodstveni tretman sredstava (rezervnih dijelova), koja se vode na zalihami i po polugodišnjem obračunu iznos od 1.088.194 KM je prenesen na sredstva u pripremi da bi po Godišnjem obračunu bio vraćen iznos od 1.186.536 KM na zalihe, što ukazuje na nedefiniran tretman sredstava, koji nije adekvatno uređen ni računovodstvenim politikama niti u praksi sukladno Međunarodnom računovodstvenom standardu 2 i 16. Prema MRS – u 16 paragraf 8 rezervni dijelovi i oprema se obično vode kao zalihe i priznaju se kao rashod kada se utroše. Međutim, značajniji rezervni dijelovi i pomoćna oprema smatraju se nekretninama, postrojenjima i opremom, kada pravna osoba očekuje da će ih koristiti

duže od 1 godine vezano za povrat koristi. Vezano za navedeno, pravno lice treba da procijeni vrijeme povrata očekivanih koristi i da računovodstvenim politikama uredi tretman stalnih sredstava i zaliha u pogledu specifičnosti rezervnih dijelova.

Društvo nije vršilo procjenu stalnih sredstava i postoji rizik da evidentirana sredstva nisu iskazana u potpunosti u iznosima koji nisu veći od onih koji mogu da se povrate. Prema MRS – 36 u sredstvo se iskazuje iznad iznosa koji može da se povрати ukoliko je iznos po kome je iskazano iznad iznosa koji bi se povratio putem upotrebe ili prodaje tog sredstva, što se zahtijeva računovodstvenim standardom 36 – Umanjenje imovine – obezvređivanje sredstava. U 2007. izvršeno je vrijednosno usklađenje govornica i kabina što iznosi 196.687 KM na teret rashoda.

5.3.2 Nematerijalna sredstva

U finansijskim izvješćima vrijednost nematerijalnih sredstava je iskazana u iznosu od 89.789.841 KM.

Nabave nematerijalne imovine iskazuju se po nabavnoj vrijednosti, osim GSM licence koja se iskazuje po diskontiranoj vrijednosti (fakturirana vrijednost umanjena za obračunati iznos diskonta – kamate).

Stope za obračun amortizacije nematerijalne imovine:

- GSM dozvola izdana na 15 godina (stopa obračuna amortizacije prema vijeku trajanja)
- Ostala nematerijalna imovina sa stopom amortizacije 20%.

			u 000 KM
Nabavna vrijednost	Pokretna mreža	Nepokretna mreža	Ukupno HT Mostar
Početno stanje 1.1.2007.	4.365	110.138.	114.503
Povećanje imovine	1.466.	2.682	4.148
Prijenos imovine sa Fiskne mreže GSM licence	86.614	86.614	0
Ispis imovine		489	489
Nabavna vrijednost 31.12.2007. godine	92.444	25.717	118.161
Ispravka vrijednosti			
Početno stanje 1.1.2007.	1.482	19.078	20.560
Tekuća amortizacija	7.513	298	7.811
Otpis imovine			
Ukupna ispravka vrijednost 31.12.2007. god.	8.995	19.376	28.371
Sadašnja vrij. nematerijalne imovine 01.01.2007.	2.883	91.060	93.943
Sadašnja vrij. nematerijalne imovine 31.12.2007.	83.449	6.341	89.790

Povećanje nematerijalne imovine je u najznačajnijem dijelu rezultat nabave software.

5.3.3 Amortizacija

Ukupni troškovi amortizacije za materijalna i nematerijalna sredstva su iznosili 39.587.490 KM, a obračunati su primjenom stopa iz Nomenklature. Obzirom da nije utvrđen ostatak vrijednosti i vijek upotrebe sukladno MRS – 16 paragraf 51. postoji rizik da bi ovi troškovi mogli odstupati od iskazanih vrijednosti i utjecati na finansijski rezultat.

5.3.4 Popis imovine

Popis imovine izvršen je prema Pravilniku o popisu imovine koji je na snazi od 07.07.2004. godine na osnovu Odluke o redovnom popisu imovine broj D-6-46-24/07. i nije prilagođen stanju poslije statusne promjene i propisima koji reguliraju ovu oblast.

Revizijom smo utvrdili slijedeće nedostatke vezano za popis:

- Bazne stanice nisu popisane u cijelosti. Od ukupnog broja stanica na 462 lokacije, popisana je oprema na 247 lokacija. Kao razlog navodi se nepristupačan teren, loše vremenske prilike i nedovoljno vremena za popis.
- Popis imovine nije sveobuhvatan jer nije u potpunosti popisana računarska oprema u Pokretnoj mreži.
- Povjerenstvo je navelo da uposlenik nije vratio kredit u iznosu od 22.500 KM, a nemamo informaciju da se Uprava očitovala o tome.
- Za nastali manjak mobilnih aparata u iznosu od 16.116 KM, Povjerenstvo i Uprava nisu odredili odgovorne osobe.
- Investicije u tijeku su popisane bez komentara o stupnju završenosti a predstavljaju značajnu stavku u iznosu od 13.389.588 KM. Nema prijedloga povjerenstava o njihovom aktiviranju i kolaudaciji, tamo gdje postoji mogućnost da je investicija realizirana.
- U Zbirnom izvješću o izvršenom popisu imovine nije sačinjen pregled vrijednosnog stanja imovine po popisu i knjigovodstvenog stanja.
- Izvješće o popisu je usvojeno bez donošenja posebnih odluka o prihvatanju prijedloga Komisije.

Preporuka :

Dosljedno primjenjivati Međunarodne računovodstvene standarde 16, 36 za stalnu imovinu i sukladno tome ažurirati računovodstvene politike.

Popis imovine izvršiti sukladno propisima koji reguliraju ovu oblast, aktom urediti ovaj proces i dosljedno ga primjenjivati.

5.4 Tražbine

Tražbine od kupaca se iskazuju po fakturiranoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih tražbina se sačinjava za sve nenaplaćene tražbine od kupaca starije od 90 dana od datuma isporuke. Ispravka nenaplaćenih tražbina od kupaca se radi mjesečno.

U Društvu postoje određene procedure kojima se prati naplata tražbina kao i procedura podnošenja tužbi za nenaplaćene tražbine regulirana je posebnim internim aktom (Naputak za proces podnošenja tužbi).

Tražbine od kupaca su u finansijskim izvješćima (umanjena za ispravku tražbina) iskazana u iznosu od 35.686.304 KM i manja su za 10,2% u odnosu na 01.01.2007. godine kada su iznosila 39.737.155 KM. Istovremeno je ukupna ispravka tražbina sa 20.637.495 KM porasla za 16,5% tako da krajem izvještajnog perioda iznosi 24.034.392 KM.

Rast ove pozicije imovine (ispravke tražbina koja ne donosi ekonomsku korist) je u značajnom dijelu rezultat neadekvatne naplate posebne ponude usluga mobilne telefonije prodaje paketa usluga, što nije rezultiralo adekvatnom naplatom, tako da je procent naplate krajem godine pao za nekoliko procenata i iznosio je oko 90%.

Naplata tražbina je povoljnija u fiksnoj mreži i na godišnjem nivou prosječna naplata je 99,1%. Kretanje vrijednosti tražbina i ispravke tražbine u 2007. godine je bilo slijedeće.

Opis	2007.	2006.
Ukupne tražbine	59.720.696	60.374.495
Povećanje		
Smanjenje - Ispravka vrijednosti tražbina	24.034.392	20.637.339
Stanje tražbina 31.12.2007. godine	35.686.304	39.737.155
Promjene u ispravci vrijednosti tražbina su:		
Stanje na početku godine	20.637.339	19.240.021
Povećanje - nova ispravka vrijednosti tražbina	5.480.559	5.215.267
Smanjenje ispravke tražbina uslijed naplate	1.930.450	3.673.369
Smanjenje ispravke tražbina uslijed otpisa	153.057	144.580
Stanje krajem godine	24.034.392	20.637.339

U Pokretnoj mreži predložene su za otpis tražbina u iznosu od 153.057 KM, koje se odnose na tužene pretplatnike. Kao razlog navodi se nepoznata adresa dužnika i procjena dalje nemogućnosti naplate.

U 2007. godini u Društvu je izvršena ispravka vrijednosti tražbina u vrijednosti od 5.480.599 KM za tražbine starije od 90 dana sukladno računovodstvenim politikama. Istovremeno je naplaćeno ispravljenih tražbina 1.930.450 KM ili 35,2%, što ukazuje na nizak stupanj naplate tražbina, koje se vode na ispravci vrijednosti. Utvrđeno je metodom uzorka da su ispravljene tražbine i utužene.

Stanje tražbina prema starosti je bilo slijedeće:

do 60 dana	33.391.342
od 61- 90 dana	2.294.962
od 91-120 dana	1.090.609
od 121-365 dana	3.486.957
preko 365 dana	19.456.826
Svega:	59.720.696

Iz navedene zbirne tabele je uočljivo da najznačajniji dio tražbina ima starost do 60 dana 56% kao i preko godinu dana 33%, što može predstavljati gubitak ove imovine jer smo utvrdili nizak stepen naplate tražbina koje su utužene, a dospelost im je duža od 1 godine.

Preporuka:

Da Uprava u cilju efikasnije naplate tražbina treba ažurirati postojeće politike, pravila i procedure kao i kontrolne postupke za ove poslovne procese, kako bi osigurala razumnu sigurnost da se poslovi i zadaci odvijaju sukladno postavljenim ciljem i uz najbolju korist za Društvo. Potrebno je da ih implementira u proces rada za proces tražbina i kontinuirano vrši nadzor nad primjenom istih.

Sagledati strategiju prodaje i rizike za određene oblike prodaje koji donose nizak nivo naplate.

5.5 Novac i novčani ekvivalenti

Gotovina u blagajni i novac na računu vode se po fer vrijednosti u domaćoj valuti (obračunavanje kursnih razlika za stranu valutu radi se automatski prilikom uknjiženja dokumenta, odnosno novca, a nerealizirane kursne razlike se obrađuju na kraju svakog mjeseca tj. svode se na vrijednost valute prema srednjem kursu valute sa liste Centralne banke BiH).

Novac i novčani ekvivalenti iskazani su u slijedećim iznosima:

Opis	31.12.2007.	31.12.2006.
Novac i novčani ekvivalenti	11.395.034	5.244.221
Žiro račun	9.697.824	3.535.310
Blagajna	29.706	79.122
Devizni račun	1.663.838	1.629.789
Devizna blagajna	3.666	-

Spajanjem sa Eronet-om povećana je i novčana masa. Veći dio ovih sredstava je korišten za izmirenje obveza i rezerviranja tijekom 2008. godine.

Društvo obavlja financijske transakcije na način da Direkcije za pokretnu mrežu i Direkcija za nepokretnu mrežu imaju odvojene transakcijske račune što se evidentira u odvojenim financijskim izvješćima, a da novčanim sredstvima na računu prema priloženim spesimenima kolektivno raspolažu Predsjednik Uprave i članovi Uprave.

5.6 Kapital

Nismo vršili reviziju kapitala, nego samo promjena na kapitalu u revidiranom periodu.

Izvršen je uvid u dokumentaciju vezanu za proces pripajanja društva HT Mobilne komunikacije doo Mostar društvu JP HT d.o.o Mostar, s ciljem da se ustanovi da li je spomenuta statusna promjena izvršena kako je propisano Zakonom o gospodarskim društvima i kakav je utjecaj imala na kapital Društva.

Temeljem Odluke o pripremi Plana reorganizacije od 25.01.2006. godine i Odluke o dopuni Odluke pripremi Plana reorganizacije od 07.02.2006. godine donesenih od strane Nadzornog odbora JP HT d.o.o. Mostar pristupilo se poduzimanju aktivnosti potrebnih za izradu Plana reorganizacije. Plan reorganizacije sadržavao je između ostalog podatke o učesnicima statusne promjene, društvu slijedniku, vlasničkim pravima društava prednika u društvu slijedniku, opis, procjena i raspodjela imovine i obaveza društava prednika koji se prenose na društvo slijednika. Nadzorni odbor JP HT d.o.o. Mostar na sjednici održanoj 24.11.2006. godine usvojio je Plan reorganizacije kao temeljni akt na čijim temeljima će Skupština Društva donijeti Odluke o pripajanju.

Prije donošenja Plana reorganizacije i Odluke o pripajanju izvršena je procjena oba društva, subjekta pripajanja, od strane Deloitte. Prema Izvješću o procjeni vrijednosti za potrebe pripajanja, temeljem pripreme Plana reorganizacije, kojeg su izradili Nadzorni odbori HT Mostar i HT Mobilnih komunikacija Deloitte je bio angažiran za: detaljan opis predloženih metoda procjene; objašnjenje temeljnih pretpostavki uzetih u obzir pri procjeni vrijednosti; detaljna razrada dobivenih rezultata, zaključak o procjeni fer vrijednosti kapitala HT Mostar i HT mobilnih komunikacija; opis, procjenu i raspodjelu imovine i obveza društva prethodnika koji se prenose na društvo slijednika, te izvješće o izvršenim aktivnostima.

Deloitte je sačinio revizorsko Izvješće o predloženom pripajanju Društva HT Mobilne komunikacije d.o.o Mostar Društvu JP HT Mostar sukladno članu 66. Zakona o gospodarskim društvima, čiji nalazi su bili temeljni dokument za razmatranje kod utvrđivanja strukture kapitala.

Skupština HT d.o.o Mostar je na 8. sjednici od 27.12.2006. godine je sa 93,5% glasova članova Društva donijela Odluku o pripajanju društva HT Mobilne komunikacije d.o.o. Mostar društvu JP Hrvatske telekomunikacije doo Mostar.

Društvo slijednik zvanično počinje djelovati od 03.01.2007. godine izdavanjem Rješenja o upisu promjena podataka o subjektu upisa u sudski registar br. Tt-887/06.

Temeljem izvršene procjene i sporazuma dva najveća vlasnika udjela dogovorena i prihvaćena vlasnička struktura je sljedeća:

- Vlada Federacije BiH	55,67%
- T HT Zagreb	39,10%
- Hrvatska Pošta Zagreb	5,23%

U Rješenju o upisu podataka u sudski registar br. Tt-O-886/06 od 03.01.2007. godine upisan temeljni kapital na dan 03.01.2007. godine iznosi 237.812.617 KM sa sljedećom strukturom vlasništva:

1. Federacija BiH	132.390.283,88 KM ili 55,67 %
2. HT-Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb	92.984.733,25 KM ili 39,10%
3. Hrvatske pošte d.d. Zagreb	12.437.599,87 KM ili 5,23 %
UKUPNO	237.812.617,00 KM ili 100,00%

U 2007. godini je izvršen raspored akumulirane dobiti iz prethodnih godina na osnovu Odluke o povećanju temeljnog kapitala za 2006. godinu br.SD-2-1-6-1/07 od 30.05.2007 godine u iznosu od 69.855.622 KM.

Rješenjem o upisu podataka u sudski registar br. Tt-O-609/07 od 11.09.2007. godine je upisan temeljni kapital na isti dan iznosi 307.668.239 KM sa sljedećom strukturom vlasništva:

1. Federacija BiH	171.278.908 KM ili 55,67 %
2. HT-Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb	120.298.281 KM ili 39,10%
3. Hrvatske pošte d.d. Zagreb	16.091.049 KM ili 5,23 %
UKUPNO	307.668.239 KM ili 100,00%

Temeljem Odluke broj SD-2-1-5/07 od 30.05.2007. godine dio revidirane neto dobiti za 2006. godinu raspoloživ za diobu je iznosio 3.792.599 KM od čega je iznos od 200.000 KM izdvojen na ime donacija a ostatak od 3.592.599 KM je podijeljen u obliku dividende vlasnicima.

Iznos od 5.600.000 KM predstavlja vrijednost vansudske nagodbe koju je Uprava Društva je zaključila sa Sindikatom Društva u vezi visine obveza Društva koje proističu iz Kolektivnog ugovora za područje telekomunikacija u FBiH na ime manje isplaćenih naknada prema uposlenim za period 2002. do 2006. godina Budući se ovi troškovi odnose na događaje koji prethode tekućoj fiskalnoj godini, izvršeno je rezerviranje ovih troškova u 2007. godini na teret kapitala.

Na osnovu Odluke o izmjeni Statuta br SD-1-1-8/08 od 27.05.2008. godine izvršen je upis 1185 članova Društva (pravne i fizičke osobe sa liste Agencije za privatizaciju FBiH). Upisane osobe stekle su status članova društva kupnjom udjela koji je privatizirala FBiH.

Skupština Društva je na sjednici održanoj 27.05.2008. godine, donijela Odluku o izmjeni Statuta Društva povodom izvršenja rješenja Agencije za privatizaciju u FBiH o odobrenju upisa izvršene privatizacije u sudski registar broj: 03-19-3457-1/07 od 27.12.2007. godine.

Temeljem spomenute Odluke izvršen je upis novih 1185 članova društva što je dovelo do promjene vlasničke strukture.

Mišljenjem Federalnog ministarstva prometa i komunikacija od 22.05.2007. godine dana je suglasnost na donošenje navedene Odluke.

Rješenjem o upisu podataka u sudski registar br. Tt-O-512/08 od 17.06.2008. godine upisan je temeljni kapital na isti dan u iznosu od 307.668.239 KM sa sljedećom strukturom vlasništva:

1. Federacija BiH	154.151.018 KM ili 50,10 %
2. HT-Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb	120.298.281 KM ili 39,10%
3. Hrvatske pošte d.d. Zagreb	16.091.049 KM ili 5,23 %
4. 1185 članova Društva	17.127.891 KM ili 5,56 %
UKUPNO	307.668.239 KM ili 100,00%

Skupština je na istoj sjednici donijela i Odluku o raspodjeli dobiti za 2007. godinu br. SD-1-2-7/08 od 27.05.2008. godine prema kojoj revidirana neto dobit iznosi 17.201.347 KM od čega se:

- iznos od 5.600.000 KM raspoređuje za pokriće rezerviranja za neisplaćene plaće iz ranijih godina,
- iznos od 200.000 KM izdvaja za donacije za 2008. godinu,
- ostatak neto dobiti u iznosu od 11.401.347 KM reinvestira u razvoj Društva.

5.7 Obveze

Obveze za dugoročne financijske kredite kod banaka Društvo vodi po nominalnoj vrijednosti. Kamata po kreditima tereti troškove perioda. Tekuće dospijeeće financijskih dugoročnih kredita prenosi se u kratkoročne obaveze. Obveze za dugoročne robne kredite Društvo vodi po nominalnoj vrijednosti dok kamatu na njih tereti troškove perioda. Tekuće dospijeeće dugoročnih robnih kredita prenosi se u kratkoročne obaveze.

Obveze prema dobavljačima se iskazuju u punom iznosu, na osnovu verificiranih računa dobavljača, pregledanih i ustanovljenog stanja da je usluga izvršena, materijal, roba zaprimljena, računovodstvena strana dokumenta u redu.

Sva ulazna dokumentacija za godinu koja je istekla treba biti zaprimljena i knjižena do 31. siječnja u tekućoj godini. Ostale kratkoročne obveze su: tekuće dospijeeće dugoročnih kredita, obveze prema zaposlenim za plaće, porezi, doprinosi prema državi, lokalnoj zajednici, izvršene nefakturirane usluge i ostale obveze s rokom dospijeeća do 12 mjeseci.

U financijskim izvješćima Društva iskazane su slijedeće obveze:

O b v e z e	31.12.2007.	31.12.2006.
Dugoročne obveze	88.123.511	71.624.706
Kratkoročne obveze	76.633.733	99.419.692
Ukupno	164.757.244	171.044.398

Dugoročne obveze imaju rast od 23,1%, dok kod kratkoročnih obveza je iskazan pad od 22,9%.

U strukturi obveza najznačajnije učešće imaju obveze za financijske i robne kredite, čija je struktura slijedeća:

Direkcija za nepokretnu mrežu

Kreditor	Iznos kredita 31.12.2007. god.	Razdoblje otplate	Kamatna stopa	u 000 KM
				Status kredita
Reiffeisen bank Sarajevo ug 5946/02	214	2002-2009	9,90 %	otplata
Reiffeisen B HPB Mostar ugovor 50438	190	2002-2009	9,90%	otplata
Raiffeisen bank Sarajevo ug.11722/03/A	595	2003-2010	9,25%	otplata
Zagrebačka banka Mostar ug.br.137/2002	63	2002-2009	9,00%	otplata
ICCO Španjolska (Alcatel) ug D-883/00	1.270	2011-2033	030%	grace period
ICCO Španjolska (Amper) ug D-883/00	1.504	2011-2033	030%	grace period
ERICSSON-N.T. ug 06-024	454	2006 -2009	4,5%	otplata
EBRD ugovor broj 676	2.370	2002 -2012	varijabilna	otplata
Ukupno	6.660			

Direkcija za pokretnu mrežu

Kreditor	Iznos kredita 31.12.2007	Razdoblje otplate	Kamatana stopa	Status kredita
Dugoročni robni kredit Ericsson 05-011	561	31.12.2006.-31.03.2010.	4,50%	u otplati
Dugoročni kredit Ericsson 05-058	6.691	31.08.2007.-31.05.2010.	4,50%	u otplati
Dugoročni kredit Ericsson 06-010	2.380.	28.02.2008.-30.11.2010.	4,50%	u otplati
Dugoročni kredit Ericsson 06-104	2.491.	31.03.2008.-31.12.2010.	4,50%	u otplati
Dugoročni kredit Simens 64/2005	10	31.10.2007.-30.04.2009.	4,99%	u otplati
Dugoročni kredit Ingra A-4375	1.484	31.08.2007.-31.05.2010.	4,50%	u otplati
Dugoročni kredit Dalekovod A-4020	2.049	31.08.2007.-31.05.2010.	4,50%	u otplati
Dugoročni kredit Dalekovod ZGB A-11244	513	31.03.2008.-31.12.2010.	5,50%	u otplati
Dugoročni kredit Nera A-4257	407	18.09.2006.-18.07.2009.	4,60%	u otplati
RF banka dugoročni kredit 0293/06	1.801	31.01.2007.-30.04.2009.	4,99%	u otplati
Kredit Zagrebačke banke 18-0321/05	7.461	01.05.2006-30.04.2016	6,80%	u otplati
Kredit Raiffeisen banke 5198/05	6.913	7.8.2005 - 7.7.2015	6,50%	u otplati
Kredit Raiffeisen banke 11171/07	381	31.10.2007.-30.04.2009.	4,99%	u otplati
Kredit Raiffeisen banke 11172/07	453.	31.03.2008.-31.12.2010.	4,50%	u otplati
Obveza za GSM licencu	28.611	30.9.2004 - 30.9.2012.	diskont	u otplati
Kredit Euroleasing	1	do 2009.		u otplati
Kredit Hypoleasing	290	1.12.2006 -1.12.2011.		u otplati
Ukupno	62.495			

Obveze po kreditima se u najznačajnijem dijelu odnose na Direkciju za pokretnu mrežu i predstavljaju prenesene obveze prilikom pripajanja.

Za revidirane kredite po sistemu uzorka je utvrđeno da postoji popratna dokumentacija (ugovori, otplatni planovi).

Dospjeli iznos obveze po kreditima, a prema otplatnim planovima, se prenosi sa dugoročne na kratkoročnu obvezu, dok se pripadajuća kamata knjiži kao rashod perioda.

Za kredite koji su iskazani u Američkim dolarima (ICCO Španjolska (Alcatel) ugovor D-883/00), vrši se obračun kursnih razlika sukladno Međunarodnom računovodstvenom standardu 21 – Efekti promjene tečaja stranih valuta.

Revizijom je utvrđeno da je sa 31.12.2007. godine evidentirano u Direkciji za fiksnu mrežu 991.106 KM i Direkciji za pokretnu mrežu 1.151.697 KM obveza po nelikvidiranim računima, što znači da su obveze i rashodi iskazani u tom iznosu procijenjeni i evidentirani na temelju nelikvidirane dokumentacije. Navedeno ukazuje na slabosti u sustavu interne kontrole zbog neblagovremenog likvidiranja financijske dokumentacije.

Napominjemo da 2 rate za 2007. godinu za obveze prema HP Mostar u iznosu od 355.308 KM za investicije i 1.552.441 KM za troškove nisu izmirene u 2007. godini.

Na osnovu Odluke Skupštine Društva br. SD-2-1-5/07 od 30.05.2007. godine iz dijela neto dobiti za 2006. godinu raspoložive za diobu u iznosu od 3.792.599 KM izdvojeno je 200.000 KM na ime isplate donacija za 2007. godinu. Isplate donacija knjigovodstveno se evidentiraju na teret dobiti prethodne godine.

Područja za dodjelu donacija definirana su u Odluci Nadzornog odbora o dodjeli donacija i utvrđivanju kriterija za odabir donacija br. NO-2-6-5/06 od 06. 09.2006. godine.

Donacije se dodjeljuju na osnovu pojedinačnih odluka Nadzornog odbora na koje suglasnost daje Federalno ministarstvo prometa i komunikacija. Donacije su dodijeljene fizičkim licima u iznosu od 38.000 KM, što nije sukladno sa članku 5. stav 2. Zakona o donacijama poduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Timu za reviziju prezentirana je Odluka o raspodjeli dobiti za 2007. godinu donesena od strane Skupštine društva 27.05.2008. godine prema kojoj se iz neto dobiti za 2007. godinu izdvaja 200.000 KM za donacije u 2008. godini, ali do dana završetka revizije prema izjavi odgovorne osobe nijedna donacija nije dodijeljena.

Preporuka:

Ojačati sustav internih kontrola kod likvidacije i kretanja financijske dokumentacije kako bi se izbjegle procjene za obveze, koje su izvjesne.

Dosljedno primjenjivati član 5. stav 2. Zakona o donacijama poduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji određuje da korisnik donacija mora biti zakonski utemeljen subjekt koji ima status pravne osobe.

5.8 Prihodi

Prihod predstavlja povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priliva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza odnosno povećanja vlastitog kapitala. Prihodi od telekomunikacijskih usluga predstavljaju fakturiranu i obračunatu vrijednost pruženih usluga. Prodaja usluga se iskazuje u neto iznosu bez poreza.

Prihodi i troškovi nastali po osnovu nacionalnog i međunarodnog obračuna sa domaćim i međunarodnim telekomunikacijskim operaterima iskazuju se u bruto iznosima u financijskim izvješćima. Tražbine i obveze prema istim domaćim i međunarodnim telekomunikacijskim operaterima se u bilanci stanja iskazuju u bruto iznosima.

U okviru prihoda u onom dijelu u kojem Društvo ne dobije obračune do kraja obračunskog razdoblja sačinjavaju se procjene, držeći se prije svega načela opreznosti kako prihodi ne bi bili precijenjeni.

Prihodi su na nivou Društva ostvareni u iznosu od 243.065.022 KM i veći su u odnosu na prethodnu godinu za 14,9%, a u odnosu na Plan su manji za 2,2%.

OPIS	Ostvarenje I-XII 2006.	Plan 2007.	OstvarenjeI- XII 2007.
Prihodi od osnovne aktivnosti			
Mobilna mreža	104.109.295	133.084.118	124.863.968
Fiksna mreža	94.821.020	96.920.561	99.659.014
Ukupno	198.930.315	230.004.679	224.522.982
Ostali prihodi	12.656.016	18.538.480	18.542.040
Ukupni prihodi	211.586.331	248.543.159	243.065.022

Proces prodaje uređen je procedurom kretanja dokumentacije u ERONET-u Document flowu, gdje su propisane dužnosti djelatnika.

Proces prodaje u Fiksnoj mreži je reguliran Općim uvjetima za pružanje telekomunikacijskih usluga kojim su uređeni uvjeti, rokovi, način i postupak pružanja telekomunikacijskih usluga i načela cjenovnog sustava za određivanje cijena telekomunikacijskih usluga za korisnike JP HT d.o.o. Mostar koji TK usluge koriste isključivo za svoje potrebe sukladno pozitivnim zakonskim propisima iz ovog područja.

Prihodi iskazani u gore navedenoj tabeli evidentirani su sukladno MRS – 18 i MRS – 20.

5.9 Rashodi

Rashodi u Društvu predstavljaju jedan od elemenata mjerenja uspješnosti poslovanja Društva i podrazumijevaju smanjenje ekonomske koristi tokom obračunskog razdoblja u obliku odljeva sredstava ili povećanja obveza, što ima za posljedicu smanjenje vlasničkog kapitala.

U okviru rashoda u onom dijelu u kojem Društvo ne dobije obračune do kraja obračunskog razdoblja sačinjavaju se procjene, držeći se prije svega načela opreznosti kako rashodi ne bi bili podcijenjeni.

Redni broj	OPIS	Ostvarenje		Ostvarenje
		I-XII 2006.	Plan 2007.	I-XII 2007.
1.	Troškovi uposlenih	30.120.916	37.876.550	38.266.305
2.	Troškovi prodate opreme	15.723.528	23.425.901	25.382.164
3.	Troškovi roaminga / tk promet	8.578.632	9.715.000	11.042.498
4.	Kliring haus	742.520	875.000	809.887
5.	Troškovi interkone.	21.819.842	25.327.402	24.574.008
6.	Direktni materijalni troškovi	11.415.028	15.112.700	11.323.848
7.	Troškovi prod prepaida (distributeri)	5.544.135	5.927.823	6.357.847
8.	Troškovi marketinga	4.124.634	11.046.228	5.915.010
9.	Nak.za lic.(frek.bl.br.monit.)	4.095.791	4.163.010	3.860.248
10.	Ostale konzultantske usluge		5.000.000	
11.	Bankarska provizija	525.945	200.000	287.161
12.	Premija osiguranja	1.768.507	1.317.028	1.429.871
13.	Nenaplaćene tražbine	5.244.294	4.960.013	5.497.743
14.	Sufinanciranje HP	9.832.227	11.446.499	11.446.499
15.	Razni ostali troškovi	29.756.200	21.222.255	30.214.555
	Ukupno	149.292.199	177.615.409	176.407.644
16.	Amortizacija	35.096.295	44.098.773	39.587.490
17.	Kamata	6.717.025	7.740.722	8.267.947
	Ukupni rashodi	191.105.519	229.454.904	224.263.081

Ukupni rashodi društva iznosili su 224.263.082 KM i veći su za 17,4 % u odnosu na prethodnu godinu i manji 2,3% u odnosu na Plan.

5.9.1 Plaće i naknade troškova uposlenih

Na poziciji troškova uposlenih ukupno je isplaćeno 38.266.305 KM od toga: za plaće i naknade plaća 22.613.564 KM, za poreze i doprinose na i iz plaća 15.652.741 KM.

U odnosu na plan troškovi uposlenih su veći za 1%, a u odnosu na prethodnu godinu za 27%, što je rezultat povećane osnovice za obračun plaće vezano za primjenu novog Kolektivnog ugovora.

Ovi troškovi čine 17,1% ukupnih troškova poslovanja.

Na dan 31.12.2007. godine Društvo je imalo ukupno 1497 uposlenih, što predstavlja povećanje od 28 uposlenih u odnosu na kraj prethodne godine.

Prava uposlenih u Društvu regulirana su Kolektivnim ugovorom za područje telekomunikacija u Federaciji BiH koji se primjenjuje od 01.07.2007. godine i novim Pravilnikom o plaćama, dodacima i naknadama plaće u poduzeću od 18. jula 2007. godine.

Istim Pravilnikom predviđen je procent povećanja osnovne plaće od najmanje 5% u slučaju kada troškovi života porastu u posljednja tri mjeseca sa procentom iz Kolektivnog ugovora.

Određenom broju zaposlenika povećana je plaća **trajno** za 20% na osnovu obima i složenosti poslova što nije predviđeno Pravilnikom o plaćama.

Nije jedinstveno na nivou Društva definiran način obračuna naknade za slučaj pripravnosti jer se vršio različitim obračunom ove naknade u Direkciji za fiksnu i Direkciji za mobilnu mrežu. U Fiksnoj mreži se obračunava 20% na plaću ili odobrava slobodan dan, dok se u Mobilnoj mreži isplaćuje 15 KM po danu.

Utvdili smo da:

- U Društvu nisu doneseni normativi potrošnje goriva, tako da ne postoji adekvatna kontrola utroška goriva, iako se radi o značajnoj poziciji troška koji je iznosio 788.753 KM. U revidiranom periodu na snazi je bio Pravilnik o korištenju motornih vozila iz 2004. godine i nije usklađen sa novom organizacionom strukturom.
- Troškovi marketinga na nivou Društva su iznosili 5.915.010 KM i veći su u odnosu na prethodnu godinu za 43%.

Iako su nam prezentirana Izvješća i dokazi o značajnim marketinškim aktivnostima i analizama poput (BCG matrica, situacijska analiza, pozicioniranje proizvoda/usluga, scenarij analiza, SWOT analiza, PEST analiza, benchmarking, analiza call mix-a) nismo se uvjerali na bazi finansijskih izvješća da je rast troškova marketinga adekvatno pratio rast prihoda od prodaje usluga i broja pretplatnika. Napominjemo da za troškove sponzorstva u iznosu od 1.190.139 KM ne postoje adekvatne procedure i kriteriji (naročito u dodjeli sredstava sportskim klubovima) i da se kod reklamiranja uglavnom ne primjenjuje procedura propisana Zakonom o javnim nabavama.

Utvdili smo da kod fakturiranja marketinških usluga ne postoji potpuna popratna dokumentacija (specifikacija obima usluga i jedinična cijena).

- Ističemo značajan iznos troškova za odvetničke, intelektualne i konzultantske usluge u iznosu od 176.381 KM iako je većina obavljenih poslova predviđena u opsegu djelovanja pojedinih organizacionih dijelova.
- Društvo je izvršilo rezerviranje iznosa od 116.000 KM za poslove koji su izvršeni u 2007. godini (prema izjavi odgovornih) i koje se odnosi na obvezu prema ugovoru o strateškoj suradnji sa HT Zagreb (povezano lice) iako je spomenuti ugovor potpisan početkom 2008. godine.
- Troškovi reprezentacije kod plaćanja business karticom koji su iznosili 31.205 KM u Direkciji za fiksnu mrežu nemaju adekvatnu dokumentacionu osnovu (priložene račune), a prema specifikaciji

uz nalog za knjiženje utvrđeno je da je bilo troškova za putarinu i gorivo, iako je sve knjiženo na troškove reprezentacije.

Akt o reprezentaciji kojim bi bio utvrđen način trošenja i pravdanja reprezentacije na nivou Društva nije donesen. Postoji samo Odluka kojom su precizirani uposlenici, koji imaju pravo na korištenje sredstava reprezentacije.

Preporuka:

Preispitati trajno povećanje plaće pojedinim uposlenicima u iznosu od 20% jer nije predviđeno Pravilnikom o plaćama. Jedinstveno urediti tretman pripravnosti za rad kod kuće na nivou Društva sukladno Kolektivnom ugovoru i Zakonu o radu.

Preispitati postojeće stope amortizacije u korelaciji sa procijenjenim vrijednostima sredstva i preostalim vijekom trajanja.

Donijeti normative potrošnje goriva i kontinuirano vršiti analizu prekoračenja istih sa donošenjem mjera na racionalizaciji ovih troškova.

Realnije planirati troškove marketinga sukladno očekivanom rastu prihoda od prodaje i broja korisnika usluga. Osigurati kontrolu i osnovanost pojedinih troškova marketinga i obezbijediti potpunu popratnu dokumentaciju.

Utvrđiti procedure i kriterije kod sponzorskih ugovora i dosljedno primjenjivati Zakon o javnim nabavama.

Kod troškova intelektualnih usluga obezbijediti racionalniji pristup korištenjem vlastitih ljudskih resursa.

Donijeti akt o reprezentaciji kojim će se utvrditi pravo korištenja, način utroška i oblik pravdanja korištenih sredstava.

5.10 Sudski sporovi

Prema pismenoj informaciji prezentiranoj od strane odgovorne osobe ukupne utužene tražbine od strane Društva na dan 31.12.2007. godine iznose 18.496.399 KM.

Prema prezentiranoj dokumentaciji utvrđeno je postojanje aktualnih sudskih sporova u kojima se HT d.o.o. Mostar javlja kao tužena strana u ukupnom iznosu od 22.754.618 KM. Najveći udio odnosi se na tužbu „Hercegovina osiguranje“ d.d. protiv tuženog HT d.o.o. Mostar u iznosu od 22.693.551 KM. Temelj za ovu tražbinu, koja je predmet spora je ugovor zaključen između prednika HT d.o.o. Mostar i Ministarstva obrane HR-HB 28.07.1995. godine, a koji se odnosi na vođenje i financiranje projektiranja i gradnje svjetlovođa. Odgovor na tužbu od strane HT d.o.o. Mostar dostavljen je Općinskom sudu Mostar dana 18.10.2007. godine nakon čega se očekuje zakazivanje pripremnog ročišta.

Rezerviranja u financijskim izvješćima nisu izvršena jer Uprava smatra tužbu neosnovanom.

5.11 Javne nabave

U toku revidiranja procesa javnih nabava konstatirali smo da isti proces u Društvu nije dovoljno uređen zbog činjenice da Poduzeće nije donijelo Pravilnik o javnim nabavama usklađen sa statusnom promjenom koja se desila (kojom bi na adekvatan način bio uređen proces nabave i organizacija istog), a što je ujedno i bila obveza prema članku 53. Statuta Poduzeća. Proces nabava u Društvu se vršio na osnovu trenutno važećeg Pravilnika o nabavama koji datira iz srpnja 2005. godine.

Revizijom smo utvrdili da je proces nabava decentraliziran iako postoji Odjel za nabavu u okviru Sektora za korporativnu logistiku koji je prema Pravilniku o funkcijama i opsegu poslova organizacijskih struktura JP HT d.o.o. Mostar nadležan za većinu aktivnosti u procesu nabava. Postupak nabave u potpunosti provode povjerenstva koja ne osiguravaju blagovremene informacije o provedenim postupcima Odjelu za nabavu što ima dalje posljedice u neblagovremenom i nejedinstvenom izvješćivanju Nadzornog odbora i

Odbora za reviziju o sklopljenim ugovorima. Također, ne postoji jedinstven registar zaključenih ugovora što ima za posljedicu nemogućnost jedinstvene kontrole njihove realizacije.

Plan nabava nije analitički razrađen po pozicijama nabava što otežava utvrđivanje vrijednosnih razreda.

HT Mobilna (Eronet) prije pripajanja nije bila obveznik primjene Zakona o javnim nabavama. Svi ugovori Eroneta zaključeni prije pripajanja bez procedura iz Zakona o javnim nabavama ostali su na snazi nakon pripajanja. Na neke od tih ugovora u toku 2007. godine zaključivani su aneksi do iznosa od 50%, kao u slučaju Ugovora o pružanju marketinških usluga zaključenog sa „Digitel“ d.o.o. Zagreb (osnovni ugovor zaključen dana 28.12.2006. godine na iznos od 298.000 KM, aneks istog ugovora zaključen 13.04.2007. godine na iznos od 149.000 KM).

Izvršili smo uvid u dokumentaciju vezanu za provedbu postupaka javnih nabava za sljedeće tendere:

-Putem otvorenog postupka:

1. nabava goriva za motorna vozila	(5 lotova)	293.306 KM
2. nabava uredskog materijala		292.806 KM
3. nabava sustava telefonije putem internet protokola	(3 lota)	901.525 EUR
4. nabava putničkog vozila		99.700 KM
5. nabava USB memory stick-ova i MP3 playera		
6. nabava zaštitne opreme	(2 lota)	108.931 KM
7. nabava IT opreme- server i serverska mrežna oprema		119.634 KM
8. nabava promotivnog materijala		60.034 KM
9. nabavu usluga revizije finansijskih izvješća za 2007. godinu		57.786 KM
10. nabava usluga izrade integrirane strategije, planiranja i zakupa medija prema skupinama, te planiranja i zakupa medija u BiH	(okvirni)	3.000.000 KM

-Putem pregovaračkog postupka bez objave:

11. nabava mobilnih aparata proizvođača NOKIA	4.675.250 KM
12. nabava usluga održavanja opreme (SLA)	1.084.981 KM
13. nabava repeater-a	21.140 EUR
14. nadogradnja funkcionalnosti sustava za obračun i skrb o korisnicima	692.710 EUR
15. nabava usluga planiranje i zakup medija	400.000 KM
16. nabava transmisijske opreme u pristupnoj mreži	319.076 KM
17. nabava marketinških usluga	149.000 KM
18. nabave usluga za izradu „Aktualizirane verzije strategije privatizacije“	25.479 EUR
19. nabava usluga marketinške agencije	458.596 EUR

- Putem konkurentskog postupka

20. nabava usluga organiziranja susreta distributera	28.896 KM
--	-----------

- Putem izravnog sporazuma

21. nabava vina	2.077 KM
-----------------	----------

Na osnovu izvršenog pregleda ističemo sljedeće slabosti:

- Kod otvorenog postupka dodjeljivanje ugovora u slučajevima kad stigne manje od tri prihvatljive ponude u slučaju:
 - nabava goriva za motorna vozila putem otvorenog postupka (lotovi 1, 3, 5 i 6)
 - nabava uredskog materijala putem otvorenog postupka

- nabava putničkog vozila
- nabava zaštitne opreme (lot 2).

Uprava je prilikom dodjeljivanja ugovora procijenila da je zadovoljen princip konkurentnosti.

- Dodjeljivanje ugovora na osnovu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja kod kojih nismo mogli potvrditi osnovanost vođenja spomenutog postupka u slučaju:
 - nadogradnje funkcionalnosti sustava za obračun i skrb o korisnicima
 - nabave transmisivske opreme u pristupnoj mreži
- Ne postojanje zapisnika o sadržaju pregovora kod pregovaračkog postupka bez objave obavijesti o nabavi kako je propisano člankom 31. točka d) Zakona o javnim nabavama.
 - nabava usluga održavanja opreme (SLA)
 - nabava repeater-a
 - nadogradnja funkcionalnosti sustava za obračun i skrb o korisnicima
 - nabava transmisivske opreme u pristupnoj mreži
- Nisu poslata Izvješća o provedenom postupku javne nabave sukladno Naputku o obliku i sadržaju izvješća o provedenom postupku nabave iz poglavlja II ZJN (82/07) i člankom 41. Zakona o javnim nabavama u slučaju nabava izvršenih nakon stupanja na snagu Naputka:
 - nabava sustava telefonije putem internet protokola,
 - nadogradnja funkcionalnosti sustava za obračun i skrb o korisnicima,
 - nabava USB memory stick-ova i MP3 playera.
- Neobjavljivanje Obavijesti o dodjeli ugovora u Službenom glasniku BiH kod pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavi kako je propisano člankom 20. Zakona o javnim nabavama.
- Nepoštivanje propisa o arhiviranju dokumentacije u Poduzeću od strane imenovanih Povjerenstava što je obveza prema važećem Pravilniku o nabavama.

Preporuka:

Donijeti Pravilnik o nabavama sukladno obvezi iz Statuta Poduzeća, a kojim bi se funkcija nabava uskladila sa važećem Pravilniku o funkcijama i opsegu poslova organizacijskih struktura JP HT d.o.o. Mostar .

Uspostaviti jedinstven registar zaključenih ugovora.

Razraditi analitički Plan nabava po pozicijama radi pravilnog određivanja vrijednosnih razreda sa dinamikom ostvarenja Plana kako bi se primijenili propisani postupci nabave i blagovremeno započinjale procedure nabava.

Dosljedno primjenjivati Zakon o javnim nabavama i ostale podzakonske akte naročito u dijelu odabira vrste postupka za dodjelu ugovora cijeneći princip konkurentnosti, objavljivanja obavijesti o dodjeli ugovora i izvješćivanja Agencije za javne nabave o provedenom postupku nabava cijeneći princip transparentnosti.

Arhiviranje dokumenata vršiti sukladno Pravilniku o nabavama.

5.12 Vanbilančna evidencija

U okviru vanbilančne evidencije fiksna mreža je iskazala 55.391.351 KM, a odnosi se na slijedeće:

- odmaralište u Neumu (50.000 KM),
- stanove po članu 18. u iznosu od 1.143.747 KM i privatizirani stanovi u iznosu od 233.662 KM,
- tražbine po fakturama RTV naknada u iznosu od 24.488.348 KM,
- obveze za sufinansiranje HP-a Mostar u iznosu od 24.379.684 KM,
- prepaid kartice u iznosu od 987.080,00 KM i
- tražbine od kupaca za zastarjele tražbine u iznosu od 4.108.829 KM.

U mobilnoj mreži ukupna vanbilančna evidencija iznosi 35.233.741 KM, a odnosi se na slijedeće:

- kamata za GSM licencu u iznosu od 31.969.190 KM;
- iznos od 1.507.426 KM, za police osiguranja koje su se prestale uplaćivati sa 1.02.2007. godine;
- za prepaid kartice iznos od 180.387 KM;
- niskonaponski vod vodi se u iznosu od 1.467.816 KM za koji je Elektroprivreda HZHB dala suglasnost;
- pravo korištenja prilaznog puta u iznosu od 108.922 KM.

5.13 Proces IT

Isti poslovni i računovodstveni procesi u dijelovima za fiksnu i mobilnu mrežu (bilinzi, obračun plaća, stalna sredstva, glavna knjiga) su podržani različitim softverska rješenjima. Implementirana su i dva softvera za antivirusnu zaštitu. Softverska rješenja se izvršavaju u odvojenim tehnološkim infrastrukturama u zgradi uprave, TK centrima i regionalnim direkcijama.

Softverska rješenja su razvijena u različitim tehnologijama i podržana su od strane više eksternih konsultanata.

Na različit način podržavaju iste poslovne procese za koji su razvijena.

U jednom dijelu rješenje se još dorađuje tako da dio poslovnih događaja nije u cijelosti podržan.

Prijenos podataka iz računovodstvenih analitika u računovodstvenu sintetiku dijelom je automatiziran proces i što ovisi o softverskom rješenju.

Izvješća na nivou Društva kreiraju se naknadnim zbrajanjem pojedinačnih izvješća mobilne i fiksne mreže. Izvješća o stanju računa glavne knjige na nivou Društva se kreira iz dvije excel tabele dobivene iz eksportiranih glavnih knjiga mobilne i fiksne mreže.

IT funkcija u Društvu je također organizacijski podijeljena na dio u mobilnoj i dio u fiksnoj mreži. Koordinator na nivou Društva koordinira rad organizacijskih dijelova.

Postojeće stanje je nastalo kao posljedica pripajanja HT i Eroneta, koji su od ranije imali implementirane vlastite sustave.

Uprava Društva je poduzela aktivnosti na objedinjavanju dijela softvera na nivou Društva. Prema prezentiranoj dokumentaciji u 2008. godini su poduzete aktivnosti na objedinjavanju softvera za podršku računovodstvenim aplikacijama i softvera za obračun plaća i upravljanje resursima prema kojima će se jedno od implementiranih rješenja proširiti na cijelo Društvo.

Preporuka

Objediniti softverska rješenja i tehnološke infrastrukture u svrhu pouzdanijeg, jednostavnijeg i bržeg izvješćivanja, primjene jedinstvenih sigurnosnih pravila, lakše i bolje kontrole, racionalnijeg korištenja postojećih ljudskih i materijalnih resursa, lakšeg i jednostavnijeg održavanja i razvoja sustava u svim slojevima, vjerojatnog smanjenja troškova, izbjegavanja dupliranja kapaciteta.

Automatizirati razmjene podataka između različitih sustava radi zaštite od mogućeg neovlaštenog pristupa.

6 KOMENTAR

U ostavljenom roku Društvo se očitovalo na Nacrt izvješća o reviziji finansijskih izvješća za 2007. godinu, aktom broj D-11022/08 od 15.12.2008. godine.

Argumentirane primjedbe sa dokazima smo sa pažnjom razmotrili i inkorporirali u Konačno izvješće.

U očitovanju je navedeno da će date preporuke u Izvješću biti provedene u što kraćem roku, a za već poduzete aktivnosti je priložena dokumentacija: doneseni novi Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama i Naputak o popisu i izvoru sredstava. Pokrenute su i aktivnosti na popisu svih baznih stanica. Istaknuto je da Uprava djeluje u cilju objedinjavanja softverskih rješenja i infrastrukture.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo osoblju Društva, koje je bilo angažirano tijekom revizije na korektnoj i profesionalnoj suradnji.

Direktor
Sektora za finansijsku reviziju javnih poduzeća

Ismeta Junuzović, dipl.oec.

Voda Tima:

Nedžad Redžep, viši revizor, dipl.oec

Članovi Tima

Ajsela Selmanović, pomoćnik u reviziji, dipl. iur.

Seida Isaković, pomoćnik u reviziji, dipl.oec.